

Prof. dr hab. Michał Stefanowski
Wydział Wzornictwa
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie
ul. Myśliwiecka 8; 00-459 Warszawa

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **mgr Agaty Korzeńskiej**, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Projektowego Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Ocena rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Prawo dla projektantów - zestaw narzędzi wspomagających rozwiązywanie problemów o charakterze prawnym oraz przybliżających projektantom problematykę prawną w zakresie wykonywanej przez nich pracy”, napisanej pod opieką promotora, dr hab., prof. ASP Jacka Mrowczyka.

Do sporządzenia recenzji otrzymałem: pracę doktorską - publikację „Prawo autorskie dla ~~prawników~~ projektantów”, wydawnictwo - Dokumentacja projektu, oraz portfolio zawierające wykaz dorobku artystycznego i naukowego. Wszystkie materiały w formie papierowej i elektronicznej. Na moją prośbę doślane zostało CV doktorantki.

Pani Agata Korzeńska, absolwentka Wydziału Projektowego ASP w Katowicach (dyplom magisterski obroniony w 2009 roku), jest projektantką i nauczycielem akademickim. Od 2008 roku pracuje w macierzystej uczelni, najpierw jako asystent stażysta, a od 2009 roku jako asystentka w Katedrze Projektowania Graficznego.

Jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Grafiki Użytkowej. Od 2012 roku wraz z Pawłem Krzywdą prowadzi studio projektowe IDEE. Przedstawione w portfolio prace świadczą o najwyższym poziomie profesjonalnym autorki. Obszarami działalności projektowej Agaty Korzeńskiej są przede wszystkim projekty identyfikacji wizualnej i grafika wydawnicza. Chyba najbardziej znanym projektem wykonanym przy jej udziale jest wyłonione w ogólnopolskim konkursie opracowanie kompleksowej identyfikacji i identyfikacji komend i komisariatów policji. Jego wdrożenie nie było łatwe i wciąż nie jest kompletne, ale projekt funkcjonuje w realnej rzeczywistości i pomaga w nadaniu nowoczesnego wizerunku wciąż przekształcającej się polskiej policji.

Ciekawe duże projekty, to identyfikacja wizualna „Łódź - miasto filmu UNESCO” oraz kompleksowy projekt rebrandingu identyfikacji drogerii „Natura”.

W latach 2015-18 Agata Korzeńska była odpowiedzialna za projekty identyfikacji organizowanego przez Zamek Cieszyn konkursu Graduation Projects. W konkursie tym autorka była także jurorem. Dla macierzystej uczelni, Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

wykonała projekty identyfikacji wizualnej wydawnictw i wystaw prezentujących najlepsze dyplomy projektowe polskich uczelni artystycznych, oraz, wraz z Pauliną Urbańską, projekt katalogu i identyfikacji wizualnej Międzynarodowej Konferencji Projektowej „Agrafa 2007”. Moje dobre emocje wyzwolił wykonany dla Instytutu Adama Mickiewicza projekt publikacji „Glass & Cup. Polish Design Stories”. Absolutnie zasłużone nagrody „Śląska Rzecz”, EdAwards i „Najpiękniejsza Książka Roku” przyznane zostały wykonanemu na zlecenie wydawnictwa Od.Nowa projektowi publikacji „Przepisy 2012”. To przykład jak mądrze i z wyczuciem zastosowane projektowanie graficzne może ułatwić korzystanie i podnieść poziom estetyczny publikacji z tak hermetycznej i wydawałoby się, dalekiej od sztuki i projektowania dziedziny jaką jest prawo. Projektowanie czasem jest działaniem indywidualnym, a czasem zespołowym. Tak też działa Agata Korzeńska. Niektóre projekty wykonała samodzielnie a inne we współpracy z innymi projektantami, najwięcej z Pawłem Krzywdą, w ramach studia IDEE. Jest to dla mnie zupełnie naturalne. Informacje o współautorstwie części projektów zawarte są w opisie na końcu portfolio. Osobiście wolałbym gdyby znalazły się bezpośrednio przy prezentowanych pracach, tak jak to się wydarzyło w przypadku projektu identyfikacji konferencji „Agrafa”.

Oprócz pracy dydaktycznej na uczelni i profesjonalnego projektowania, Agata Korzeńska w ciągu ostatnich lat uczestniczyła w szeregu krajowych i międzynarodowych konferencji, uczestniczyła w przygotowaniu niektórych z nich, a także w organizacji wystaw i konkursów, których kilkakrotnie była jurorem. W latach 2008/09 była stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jest laureatką kilku prestiżowych nagród branżowych i współautorką publikacji naukowej. Ten skrótowy opis świadczy o ogromnej aktywności i osiągnięciach Agaty Korzeńskiej na wielu polach.

W publikacji „Dokumentacja projektu” Autorka opisała dlaczego, dla kogo, jak pracowała i co było tej pracy efektem. Praca podzielona została na etap badawczy i etap projektowy. W pierwszym etapie Autorka zdefiniowała problem badawczy i sformułowała założenia projektowe. Na podstawie własnych doświadczeń zdefiniowała adresatów, którymi są pracujący „z wolnej stopy” projektanci grafiki użytkowej, sami organizujący swoją pracę i często pozbawieni wiedzy i pomocy prawnej. Agata Korzeńska postanowiła stworzyć praktyczne narzędzie, poradnik, który dostarczy użytkownikom podstawową wiedzę i pomoże rozwiązywać niektóre codzienne problemy wynikające ze współpracy z często niełatwymi zleceniodawcami. Przegląd dostępnych na rynku materiałów potwierdził brak praktycznego, odpowiadającego na potrzeby użytkowników narzędzia. Udział w szkoleniu „Badania ux” wyposażył Autorkę w umiejętności pozwalające przeprowadzić wiarygodne badania użytkownika. Powstała ankieta internetowa, która nie przyniosła oczekiwanego odzewu. Doktorantka postanowiła uzupełnić pozyskane wcześniej informacje o analizę danych istniejących. Przeszukiwała fora internetowe dla projektantów pod kątem problemów dotyczących prawa autorskiego.

Projektanci coraz częściej zajmują się dziedzinami, z którymi dotychczas projektowanie miało niewiele wspólnego. Będąc projektantką grafiki użytkowej Agata Korzeńska musiała wcielić się w rolę badacza, autora tekstów i redaktora. Jednak znając swoje ograniczenia poszukiwała partnera merytorycznego. Zaproszenie do współpracy przyjęła kancelaria So In Law specjalizująca się w prawie autorskim i współpracy z branżą kreatywną. To partnerstwo pozwoliło przygotować wspólnie kompetentną i wiarygodną treść poradnika. Zainteresowanie wydaniem publikacji ze strony profesjonalnego wydawnictwa prawniczego Od.Nowa, z którym Autorka od lat współpracowała miało decydujący wpływ na decyzję o realizacji drukowanej wersji poradnika.

W oparciu o przeprowadzone badania własne i metodologię innych badaczy Autorka podjęła decyzję o podziale treści publikacji na trzy części: „w teorii” - przedstawienie podstawowych pojęć i zagadnień dotyczących prawa autorskiego dla projektantów, „w praktyce” - część z najczęściej zadawanymi pytaniami podzieloną na etapy „przed”, „w trakcie” i „po”, oraz część trzecią zatytułowaną „wzory” - zawierającą opatrzone komentarzami propozycje treści najczęściej stosowanych dokumentów.

W rozdziale opisującym etap projektowy Autorka opisała zastosowaną metodologię. Założenia zostały doprecyzowane dzięki wykorzystaniu zmodyfikowanej metody „double diamond” uzupełnionej o wypracowaną na ASP w Katowicach metodę „sześcioboku”, w której należało określić odpowiedzi na pytania kto? co? po co? jak? gdzie i kiedy? oraz którędy? Po sformułowaniu tych odpowiedzi nastąpiła część pracy stricte graficznej, określono format, layout, krój pisma i sposób rozmieszczenia materiału ilustracyjnego.

W efekcie powstała publikacja o bardzo przydatnej treści, umieszczonej w sensownej strukturze. Zastosowane proste środki formalne wpływają pozytywnie na mój odbiór estetyczny (co jest subiektywne). Przejrzysty układ ułatwia intuicyjne zrozumienie treści. W publikacji użyte są dwa kroje pisma: bezszeryfowa Unica i szeryfowy Tabac, oraz dwa kolory tekstów: czern i fiolet (?) dla wyróżnień. Bardzo klarownie od tekstu wyjściowego odróżnione są komentarze i odnośniki. W części z wzorami dokumentów pomocne są czytelnie pokazane wyjaśnienia i interpretacje poszczególnych zapisów. Forma została świetnie dobrana do treści. Ciekawie i trafnie zostały wybrane ilustracje wyjaśniające niektóre opisane zjawiska. Mam w tym momencie jedną uwagę. W wydawnictwie typu poradnikowego, żeby jasno przekazywać podane treści, wszystkie elementy powinny być jednoznaczne. Tak jest w przypadku większości umieszczonych w publikacji ilustracji, oprócz jednego przykładu. Prawdą jest, że wąsy Hitlera z kodu kreskowego na zaprojektowanej przez Daniela Horowitza okładce Przekroju nie muszą naruszać praw autorskich izraelskiego grafika Nomy Bara, ponieważ wcześniej ten pomysł wykorzystał Jonathan Barnbrook portretując J.W.Busha. W poradniku napisano zresztą, że prawo autorskie nie chroni pomysłów, ale ich zmaterializowaną formę. Dwie pokazane jako przykład ilustracje budzą jednak szereg wątpliwości. Zapożyczony został nie tylko wąs, ale kolorystyka, detal, operowanie plamą, twarz, w której jedynym elementem jest „wąsik”. Te dwie prace były komentowane w kraju i za granicą i choć Daniel Horowitz zarzekał się, że nie znał wcześniej pracy Nomy Bara, wycofał

kontrowersyjny projekt ze swojego portfolio. Poza tą uwagą i rutynowym już stwierdzeniem kilku literówek (choć uczciwie trzeba przyznać, że jest ich mniej niż w wielu innych pracach, które dostają w ostatnich latach do recenzji) uważam, że praca Agaty Korzeńskiej jest znakomicie zaprojektowana i potrzebna. O tej potrzebie świadczy pojawienie się w ubiegłym roku ciekawej pracy magisterskiej p.t. „Projekt podręcznika do prawa autorskiego” Zofii Dziurawiec z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W tym przypadku autorka opracowała graficznie istniejący już wcześniej podręcznik przygotowany przez zespół prawników pod kątem uczelni artystycznych. Agata Korzeńska była członkiem jury konkursu Graduation Projects, które przyznało Zofii Dziurawiec wyróżnienie. Te dwie prace łączy temat, cel i ciekawe (choć różne) podejście graficzne. Są także między nimi zasadnicze różnice. Na podstawie własnych doświadczeń zawodowych, Agata Korzeńska zainicjowała pracę nad poradnikiem dla projektantów, wspólnie z prawnikami przygotowała jego treść, opracowała strukturę i wreszcie nadała mu odpowiednią formę. Podjęła także współpracę z wydawnictwem gotowym zrealizować wykonany projekt. To całe, osadzone w praktyce, kompleksowe przedsięwzięcie. Efekt jej pracy jest nadzwyczaj pozytywny. Trzeba mieć nadzieję, że będący przedmiotem niniejszej recenzji poradnik będzie dostępny szerszemu gronu projektantów i będzie dla nich realnym wsparciem w niełatwych często zmaganiach na konkurencyjnym rynku.

Konkluzja:

Po zapoznaniu się z przekazanymi mi materiałami, zawierającymi pracę doktorską - publikację „Prawo autorskie dla prawników projektantów”, wydawnictwo - Dokumentacja projektu, oraz portfolio zawierające wykaz dorobku artystycznego i naukowego - mogę stwierdzić, że mgr sztuki **Agata Korzeńska** zaprezentowała oryginalną, wartościową, metodycznie opracowaną rozprawę doktorską.

Autorka posiada wiedzę, istotny dorobek twórczy oraz umiejętności niezbędne do prowadzenia samodzielnej działalności artystycznej, spełniając wymagania ustawy z dn. 14.03.2003 r. o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki. Praca doktorska, przygotowana pod opieką promotora, stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki **w dziedzinie: sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne.**

W związku z powyższym popieram wniosek do Rady Wydziału o nadanie Agacie Korzeńskiej stopnia **doktora sztuki w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

